

Вывод. О том, что этническая чистка не была «непопулярным шагом» праворадикальных политиков, свидетельствует поддержка населением длительной и явно бесперспективной антисоветской борьбы УПА, массовость которой в 1944–1953 гг. превышала показатели Прибалтики и Польши.

Список использованных источников и литературы

1. Бринский А. П. По ту сторону фронта. Воспоминания партизана. – Кн. 1 / А. П. Бринский. – Горький : [б. и.], 1966. – С. 204–205.
2. Мельтюхов М. И. Советско-польские войны. Военно-политическое противостояние 1918–1939 гг. / М. И. Мельтюхов. – М. : [б. и.], 2001. – С. 411–412.
3. Солонин М. Нет блага на войне / М. Солонин. – М. : [б. и.], 2010. – С. 165.
4. Поляки і українці між двома тоталітарними системами 1942–1945. Ч. 1. – Варшава ; Київ : [б. в.], 2005. – С. 110.
5. Motyka G. Ukraińska partyzantka 1942–1960. Działalność Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów i Ukraińskiej Powstańczej Armii / Grzegorz Motyka. – Warszawa, 2006. – S. 311.
6. Motyka G. Od rzezi wołyńskiej do akcji «Wisła». Konflikt polsko-ukraiński 1943–1947 / Grzegorz Motyka. – Kraków, 2011. – S. 109.
7. Snyder T. The Causes of Ukrainian-Polish Ethnic Cleansing 1943 / Timothy Snyder // The Past and Present Society. – Oxford : Oxford University Press, 2003.
8. Okupacja i ruch oporu w dzienniku Hansa Franka 1939–1945. Т. II. 1943–1945. Wydanie drugie. – Warszawa, 1972. – S. 451.
9. Российский государственный военный архив (РГВА), ф. 1275, оп. 3, д. 661, л. 29.
10. Bundesarchiv Berlin (BAB), r 58/216, Bl. 82.
11. BAB, r 58/222, Bl. 188.
12. BAB, r 6/687 (листы в деле не пронумерованы).
13. BAB, r 94/8 (листы в деле не пронумерованы).
14. Archiwum Akt Nowych (AAN), 203/XV-24, k. 1-2.
15. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (ЦДАВО), ф. 3833, оп. 1, спр. 116, арк. 2.
16. Центральний державний архів громадських об'єднань України (ЦДАГО), ф. 1, оп. 22, спр. 50, арк. 21.

Сергій Погорельчук

Документи з фонду Миколи Лебеда про польсько-українську війну 1942–1947 років

У статті проведено джерелознавчий аналіз фонду № 9 «Збірка документів Миколи Лебеда» архіву Центру досліджень визвольного руху та описано джерельну базу до вивчення польсько-української війни 1942–1947 рр. Розглянуто документи створені українським та польським збройним підпіллям, вставлено потенційну інформацію, яку вони можуть містити, стосовно подій 1942–1947 рр.. Подано загальну характеристику джерел.

Ключові слова: польсько-українська війна 1942–1947 рр., архів, історичне джерело, Микола Лебедь, українське підпілля.

Погорельчук Сергей. Документы из фонда Николая Лебеда о польско-украинской войне 1942–1947 гг.

В статье произведен источниковедческий анализ фонда № 9 «Собрание документов Николая Лебеда» архива Центра исследований освободительного движения и описано источниковую базу к изучению польско-украинской войны 1942–1947 гг. Рассмотрены документы, созданные украинским и польским вооруженным подпольем, установлено потенциальную информацию, которая может в них содержаться. Дана общая характеристика источников.

Ключевые слова: польско-украинская война 1942–1947 гг, архив, исторический источник, Николай Лебедь, украинское подполье.

Pohorelchuk Serhiy. Documents from the Fund on Mykola Lebed' About Polish-Ukrainian War of 1942–1947 Years. This article presents the analysis of source fund № 9 «Collection of documents Mykola Lebed» of archive Liberation Movement Research Center and describes the source database to the study of Polish-Ukrainian War 1942–1947. Considered documents created Ukrainian and Polish armed underground, inserted the potential information. Filed general characteristics of sources.

Key words: Polish-Ukrainian War 1942–1947's, archive, historical documents, Mykola Lebed', the Ukrainian underground.

Успішне вивчення подій українсько-польської війни 1942–1947 рр., перш за все, залежить від доступної джерельної бази та стану її опрацювання. Найбільші комплекси документів з цієї тематики в Україні зберігаються в Галузевому державному архіві Служби безпеки України (ГДА СБУ), Центральному державному архіві вищих органів влади та управління України (ЦДАВОУ) та Центральному державному архіві громадських об'єднань України (ЦДАГО). Серед архівних установ, у яких знаходяться документи, що стосуються подій 1942–1947 рр., особливе місце належить архіву Центру досліджень визвольного руху (ЦДВР), а надто фонду № 9, у якому зберігаються документи з колекції Миколи Лебеда.

Микола Лебедь (1909–1998) – член Організації українських націоналістів (ОУН), перший керівник Служби безпеки ОУН (СБ ОУН), секретар закордонних справ Української головної визвольної ради (УГВР), головний редактор дослідницько-видавничого бюро «Пролог» [Детальніше: 5]. Архівне зібрання було сформоване М. Лебедем упродовж 1942–1955 рр. У 1944 р. він особисто вивіз архів за кордон – спочатку до Західної Європи, а потім до США. Однак поповнення архіву продовжувалося аж до кінця збройної боротьби українського підпілля: документи надходили за допомогою кур'єрського зв'язку. Після смерті Миколи Лебеда архів вважався безслідно зниклим. У 2006 р. за допомогою дослідника історії ОУН і УПА Петра Содоля було встановлено місцезнаходження документів, а в 2007 р. «Збірку документів Миколи Лебеда» було передано на зберігання та опрацювання архіву ЦДВР. Копії архіву на мікрофішах знаходяться в Українському науковому інституті Гарвардського університету, їх збереглося на кілька сотень більше, ніж самих документів. Копії мікрофіш долучено до фонду № 9 «Збірка документів Миколи Лебеда» архіву ЦДВР.

Особливо важливим фонд Миколи Лебеда є тому, що містить велику кількість документів, які були створені безпосередньо сторонами конфлікту, зокрема ОУН і УПА. Це комплекс документів, частина з яких раніше не була відома дослідникам, що дозволяє по-новому поглянути на українсько-польське протистояння 1942–1947 рр.

Фонд № 9 містить 1459 машинописних і рукописних документів та охоплює 10 664 аркуші. У межах фонду документи сформовано в томи з відповідною назвою. Загальна кількість томів налічує 59 одиниць.

Фонд складається з таких тематичних розділів, розбитих за томами: «Періодичні видання українського підпілля», «Публіцистика та художні видання українського підпілля», «Мемуари та щоденники повстанців», «Матеріали Українського червоного хреста», «Теренові звіти мережі ОУН», «Інструктивні матеріали ОУН», «Внутрішньоорганізаційна кореспонденція ОУН», «Аналітичні матеріали», «Навчальні матеріали», «Документи Головного військового штабу УПА», «Документи групи УПА-Захід», «Документи групи УПА-Північ», «Документи ОУН під керівництвом Андрія Мельника», «Документи німецької окупаційної адміністрації та війська», «Українське підпілля та німецькі окупаційна адміністрація і військо», «Звернення, комунікати, повстанські листівки», «Тексти програм радіостанції «Афродіта», «Матеріали Української Головної Визвольної Ради», «Документи та видання польського підпілля», «Чехословацькі видання», «Програмні документи ОУН», «Документи Служби безпеки ОУН», «Документи закордонних частин ОУН», «Радянські документи», «Списки загиблих некрологи та протоколи смерті», «Карти», «Польсько-український конфлікт 1942–1947 рр.».

Найбільш інформативним стосовно польсько-української війни є тематичний розділ фонду, що складає перші вісім томів документів і має назву «Польсько-український конфлікт 1942–1947 рр.», у ньому нараховується 255 документів [8]. Значну частину цих документів було опубліковано істориком Володимиром В'ятровичем у двотомнику документів «Польсько-українські стосунки в 1942–1947 роках у документах ОУН та УПА» [6]. Саме на основі опублікованих документів дослідник прийшов до висновку про особливий характер конфлікту, що дозволило йому сформулювати тезу про «другу українсько-польську війну» [1].

Документи, які складають томи цього розділу можна розбити на наступні тематичні групи: протоколи, різноманітні звіти, звернення та листівки, аналітичні матеріали, епістолярія тощо.

Протоколи становлять близько 80 % обсягу даного тематичного розділу. Переважно це документи про напади і спалення сіл, а також протоколи допитів учасників подій. Територіально документи стосуються здебільшого території Закерзоння (Холмщини, Грубешівщини, Підляшшя) та Галичини. Особливо цінними є протоколи допитів свідків, складені одразу після подій відомих як «грубешівська революція», внаслідок якої у березні–квітні було знищено 36 українських сіл [2, 280–282]; таких протоколів налічується майже 40. Ці матеріали дають змогу скласти список населених пунктів,

що зазнали терору, встановити кількість загиблих та поранених поіменно, оцінити масштаби терору проти цивільного населення.

Особливо важливою є інформація зі слідчих протоколів СБ ОУН, які стосуються боротьби українського і польського підпілля на території Галичини (наприклад «Інформація про доноси поляків проти українців, вересень 1943 р.» [27], «Звідомлення реф. СБ «Гуцула» про напад поляків на селянина. 18.4.45.» [16]). За допомогою цих документів можна встановити масштаби діяльності польського підпілля та їхні основні методи.

Інші протоколи розділу стосуються тих чи інших подій, які відбулися, що не дозволяє сформувати з них якусь логічну тематичну групу: «Протокол про промову радянського військового комісара перед членами ППР. 4.5.1944 р.» [12], «Протокол списаний з акції польського війська в днях 13–14 лютого 1946 р.» [17], «Протокол зізнання збігця з «Червоної армії». 15.8.1946» [28], «Протокол зліквідованих СБ. 24.4.44» [11], «Протокол з відбутих конференцій між сторонами А і Б» [22] тощо.

Звіти переважно містять зведену статистичну інформацію про дії поляків стосовно українського населення, наприклад: «Звіт. Польський терор на Холмщині. 1944» [26], «Звіт з бою та масового морду українського населення в с. Завадка Морахівська. 30.1.46» [18] і т. ін. Особливу цінність мають списки з переліком жертв та населених пунктів, які зазнавали терору: «Спис знищення сіл польськими бандами на Грубешівщині. 10.3.–5.4.44» [14], «Спис замордованих українців через польські банди на Грубешівщині» [9], «Зіставлення помордованих українців в цифрах. 1943» [25] і т. ін. Досить часто списки містять не лише статистичні дані, а й поіменний перелік жертв з обставинами їхньої загибелі чи каліцтва.

Невелика кількість звітів стосується перебування окремих повстанців на територіях поза межами дій ОУН і УПА: «Звіт вражіння з побуту в Польщі за період від 8.ІІ.46–11.ІІ.46» [10], «Звіт з поїздки в польський терен від 13 до 22.7.1946 р.» [20] тощо.

Цікавим є комплекс відозв і звернень українського підпілля. Найбільше таких документів адресовано до поляків. Є звернення до всього польського народу («Звернення “Polacy!” Грудень 1945» [32]), до польського війська («Звернення “Do Wojska Polskiego!”» [30]), у конкретних справах («Пересторога польському населенню с. Таврова і до околичних сіл» [24]) та ін. Значну кількість складають звернення українського підпілля до світової громадськості: «Відозва українців “До всіх людей волі. Рятуйте нас від польського мордування!”. 1944» [15], «Цілому культурному світу». Звернення українців Закерзоння на польській мові. Липень 1945 р.» [33] та документи, адресовані підпільниками до українського населення («Звернення “До українського населення західних окраїн українських земель”. 19.10.1944» [34]).

Аналітичні матеріали складають документи, у яких міститься зведена та опрацьована інформація про польсько-український конфлікт і його окремі прояви («Польський терор на ЗУЗ. Збірка опрацьована на підставі нелегальних польських видань і українських звітів з Краю в 1943 р.» [21]). Таких документів є небагато, але інформація, яка міститься в них, особливо цінна, оскільки містить обгрунтовані судження учасників подій 1942–1947 рр., їхню оцінку ситуації та ін.

Заслужують на увагу документи, які відтворюють причину конфлікту. У розділі знаходиться оригінал праці Володимира Макара (Марко Віра) «До українсько-польської проблеми. Нарис українсько-польських взаємин в останньому чверть столітті. (Роки 1920–1946)» [4, 181–387]. Це перша наукова спроба опрацювання причини і перебігу українсько-польського конфлікту. Автор працював над працею в період, коли війна ще тривала, тому такі документи допомагають з'ясувати ставлення українського підпілля до поляків та польсько-українського конфлікту, зрозуміти їхню ідеологічну базу і позицію.

Цікавим та різноманітним є епістолярний комплекс, здебільшого це приватні листи, адресовані родичам та друзям. У них міститься інформація про дії польських формувань стосовно українського населення на різних територіях, особисті історії та свідчення: «Копія листа сестри до брата про обставини загибелі їхнього молодшого брата через наскок поляків. 29.1.46» [29], «Лист пані Мазяр з с. Ванькова, пов. Лісько до сина в Римі» [35]. Натрапляємо на листи духовенства про становище церкви: «Лист о. Володимира Голинського «Преподобний отче духовний!» від 2.9.45. про становище церкви та українсько-польські стосунки» [13] та комплекс повстанських листів: «Лист війта гміни до повстанців та відповідь повстанців на його лист. 4 січня 1946 р.» [31] та ін.

Варто окремо виділити документи, які свідчать про спроби залагодити польсько-український конфлікт: «Думки в справі урегулювання польсько-українських відносин та в справі організації спільного визвольного фронту» [23], «Українські умовини до українсько-польської співпраці» [19] та ін.

Виокремлення архівістами ЦДВР томів з матеріалами, що стосуються лише українсько-польської війни 1942–1947 рр., є значним здобутком, що полегшить працю дослідників. Однак варто звернути увагу й на інші матеріали фонду Миколи Лебеда, які також містять інформацію про події 1942–1947 рр.

На нашу думку, особливий інтерес становлять мемуари та спогади повстанців. У фонді зберігається 47 таких документів [49] (наприклад, «“Короткий опис свого життя від 44–47 рр.” [Рукопис спогадів повстанця Теодора Скіри, вояка сотні “Глухого”]. 20.10.1947 р.» [50], «Спогади вістуну Гладкого про створення та діяльність сотні Тучі у 1944–1946 рр.» [51]). Більшість із них є дотичними до періоду 1942–1947 рр. Великий обсяг таких матеріалів не дозволяє одразу сказати, яка інформація у них міститься, проте можна зробити припущення, що вони багаті на не відомі досі інформативні факти стосовно подій 1942–1947 рр.

У цьому розділі є оригінал спогадів Степана Стебельського «Хріна», опублікованих у 30-му томі «Літопису УПА» [3].

Один із найбільших розділів фонду становлять «Теренові звіти мережі ОУН». Інформаційні та теренові звіти багаті на інформацію про перебіг українсько-польського конфлікту.

Велику джерельну базу дослідження війни становлять і «Документи групи УПА-Захід» та «Документи СБ ОУН», звіти з рейдів і акцій, денники, багаті на подробиці військових дій, зокрема і з польськими формуваннями. Подібна інформація міститься й у слідчих справах, протоколах допитів, інструктивних матеріалах СБ ОУН. Решта тематичних груп фонду Лебеда також вважаємо потенційною джерельною базою дослідження українсько-польської війни.

Описані вище документи – це матеріали, створені українською стороною конфлікту. У фонді ж знаходиться цілий комплекс джерел, створених польським підпіллям – «Документи та видання польського підпілля». Вони були здобуті в боях українських військових частин із польськими. Усього налічується 153 документи, об’єднані в три томи [36]. Це різноманітні документи і більшість з них не містять інформації про українсько-польську війну. Велику кількість документів складають періодичні видання, де можна відшукати інформацію про конфлікт. Документи, що безпосередньо стосуються українсько-польських взаємин, – це листівки та звернення, звіти та інструкції Армії Крайової, епістолярні матеріали.

Одними з особливо цінних документів є інструкції польського підпілля стосовно роботи на території України: «Інструкція для розвідувальної роботи на терені України для польського підпілля» [37], «Інструкція зі розвідувальної праці на українському відтинку» [38] тощо. Інструкції акцентують увагу на зборі інформації про терор, вчинений українськими повстанцями (українські інструкції містять аналогічні рекомендації стосовно дій польських підпільників). Це дозволяє говорити про те, що, окрім звичних методів війни, було розгорнуто інформаційний фронт, а отже, війна велась і якісно новими, зокрема інформаційними засобами.

Є листівки та відозви, адресовані полякам («Польська листівка “Поляки!”» [41]), українцям («Польська листівка “Українці!”» [42]), членам УПА («Польська листівка “До обдурених членів банд УПА!”» [43]) та просто загальні заклики до населення певної території («Польська листівка “До населення прикордонних земель!”» [44]) тощо.

Важливу інформацію про перебіг українсько-польського конфлікту містять документи Армії Крайової. Серед них варто назвати такі: «Інструкція для розвідувальної роботи на терені України для польського підпілля» [40], «Вирок смерті українцеві, який звинувачений у діяльності на шкоду полякам. Жовтень 1943» [45], «Польський звіт про діяльність АК на Львівщині. Червень 1944. На німецькій мові» [46], «Повідомлення про ліквідацію членів ОУН, що діяли проти поляків» [43].

Окрему групу документів складають листи польського підпілля до українських підпільників: «Лист польського підпілля із погрозами до українських підпільників на Самбірщині» [47], «Лист польського офіцера українським повстанцям про взяття закладників. Бірча. 1.1.1946» [48] та ін. У тематичному розділі наявні шість листів між польськими чиновниками про переселенські акції в 1945 р.

Слід наголосити, що існує не так багато документів польського підпілля, які містять інформацію про польсько-український конфлікт. Серед якісних і вагомих археографічних видань варто назвати 6-томний збірник «АК у документах», виданий у Лондоні після Другої світової війни і видання документів польського підпілля з Галичини, виданий у Варшаві у 2006 р. [7]. Тому документи, які зберігаються у фонді Лебеда, є особливо цінними.

Однією з особливостей фонду Лебеда є те, що він доступний до вивчення науковцям, адже ще й до сьогодні більшість матеріалів, які стосуються перебігу військового конфлікту 1942–1947 рр., є засекреченими або такими, до яких обмежено доступ дослідникам.

Спільний дискурсивний, компаративний та контент-аналізи документів, створених українським та польським підпіллям із застосуванням інших методів історичного дослідження, відкриває нові перспективи у вивченні польсько-українських стосунків 40-х рр. ХХ ст.

Перш за все, джерельний матеріал фонду № 9 «Збірка документів Миколи Лебеда» дозволяє оцінити масштаби військового конфлікту, підрахувати кількість жертв, встановити особи загиблих і серед цивільного населення, і серед військових. Наявна дослідницька база робить можливим достеменно вивчити всі стадії перебігу війни і підрахувати кількість осіб, залучених до військових формувань та підпільної роботи та оцінити наслідки війни і для української, і для польської сторін.

Комплекс радянських та німецьких офіційних документів, присутніх у фонді, відкриває можливість до вивчення значення і місця військових формувань та адміністрації Третього Райху і СРСР у війні.

Велика кількість публіцистичних матеріалів, особистих листів, протоколів допиту цивільного населення дозволяє вивчити ставлення до війни та еволюцію поглядів широких верств українського населення щодо неї.

Звичайно, не варто абсолютизувати цей фонд як зібрання джерел, що дозволяють всебічно і об'єктивно дослідити другу польсько-українську війну. Опрацьовуючи документи фонду, дослідники мають звертатися до матеріалів архіву ГДА СБУ, оскільки документи з цього архіву взаємодоповнюють матеріали, що зберігаються у цьому фонді. Трапляється, що один документ у копіях наявний у двох архівах або розділений між двома установами.

Слід додати, що багатство джерельної бази збірки документів Миколи Лебеда робить його дуже важливим і для дослідження інших тем, зокрема пов'язаних з національно-визвольним рухом українців у 40–50-х рр. ХХ ст.

Список використаних джерел і літератури

1. В'ятрович В. Друга українсько-польська війна. 1942–1947 / В. В'ятрович. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2011. – 288 с.
2. Ільюшин І. Протистояння УПА і АК в роки Другої світової війни на тлі діяльності польського підпілля в Західній Україні / І. Ільюшин. – К. : [б. в.], 2001. – 288 с.
3. Хрін Степан (С. Стебельський). Крізь сміх заліза [спогади] / Степан Хрін (Степан Стебельський) // Літопис УПА. – Торонто ; Львів :2000. – Т. 30.
4. Макар В. Спомини та роздуми : збір. тв. у 4-х т. Т. 4 / В. Макар. – Торонто ; Київ : [б. в.], 2001.
5. Мірчук П. Нарис історії ОУН 1920–1939 роки / П. Мірчук. – К.: Укр. вид. спілка, 2007.
6. Польсько-українські стосунки в 1942–1947 роках у документах ОУН та УПА : у 2 т. / відп. ред. та упоряд. В. М. В'ятрович. – Т. 1 : Війна під час війни. 1942–1945. – Львів : Центр досліджень визвольного руху, 2011.
7. Ziemie Wschodnie. Meldunki tygodniowe Sekcji Wschodniej Departamentu Informacji i Prasy Delegatury Rządu RP na Kraj. kwiecień–lipiec 1944. – Warszawa ; Pultusk ; Kielce, 2006.
8. Архів Центру досліджень визвольного руху (далі – АЦДВР), ф. 9, т. 1–8.
9. АЦДВР, ф. 9, т. 2, од. зб. 3.
10. АЦДВР, ф. 9, т. 2, од. зб. 6.
11. АЦДВР, ф. 9, т. 4, од. зб. 52.
12. АЦДВР, ф. 9, т. 4, од. зб. 107.
13. АЦДВР, ф. 9, т. 5, од. зб. 5.
14. АЦДВР, ф. 9, т. 5, од. зб. 19.
15. АЦДВР, ф. 9, т. 5, од. зб. 18.
16. АЦДВР, ф. 9, т. 5, од. зб. 29.
17. АЦДВР, ф. 9, т. 5, од. зб. 33.
18. АЦДВР, ф. 9, т. 5, од. зб. 34.
19. АЦДВР, ф. 9, т. 5, од. зб. 38.
20. АЦДВР, ф. 9, т. 5, од. зб. 42.
21. АЦДВР, ф. 9, т. 6, од. зб. 2.
22. АЦДВР, ф. 9, т. 6, од. зб. 8.
23. АЦДВР, ф. 9, т. 6, од. зб. 10.
24. АЦДВР, ф. 9, т. 6, од. зб. 23.
25. АЦДВР, ф. 9, т. 6, од. зб. 30.
26. АЦДВР, ф. 9, т. 6, од. зб. 31.
27. АЦДВР, ф. 9, т. 7, од. зб. 1.
28. АЦДВР, ф. 9, т. 7, од. зб. 2.
29. АЦДВР, ф. 9, т. 7, од. зб. 11.
30. АЦДВР, ф. 9, т. 7, од. зб. 19.

31. АЦДВР, ф. 9, т. 7, од. зб. 23.
32. АЦДВР, ф. 9, т. 7, од. зб. 24.
33. АЦДВР, ф. 9, т. 7, од. зб. 25.
34. АЦДВР, ф. 9, т. 7, од. зб. 28.
35. АЦДВР, ф. 9, т. 7, од. зб. 29.
36. АЦДВР, ф. 9, т. 38–40.
37. АЦДВР, ф. 9, т. 38, од. зб. 3.
38. АЦДВР, ф. 9, т. 38, од. зб. 4.
39. АЦДВР, ф. 9, т. 38, од. зб. 9.
40. АЦДВР, ф. 9, т. 38, од. зб. 15.
41. АЦДВР, ф. 9, т. 39, од. зб. 5.
42. АЦДВР, ф. 9, т. 39, од. зб. 7.
43. АЦДВР, ф. 9, т. 39, од. зб. 9.
44. АЦДВР, ф. 9, т. 39, од. зб. 12.
45. АЦДВР, ф. 9, т. 40, од. зб. 2.
46. АЦДВР, ф. 9, т. 40, од. зб. 12.
47. АЦДВР, ф. 9, т. 40, од. зб. 15.
48. АЦДВР, ф. 9, т. 40, од. зб. 18.
49. АЦДВР, ф. 9, т. 44–46.
50. АЦДВР, ф. 9, т. 44, од. зб. 5.
51. АЦДВР, ф. 9, т. 46, од. зб. 1.

Володимир Гика

Українсько-польські відносини в роки Другої світової війни мовою документів

Запропоновано копії документів із фондів Державного архіву Волинської області, Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України, які проливають світло на українсько-польські відносини на Волині в роки Другої світової війни.

Ключові слова: українсько-польські відносини в роки Другої світової війни, архівні документи, Державний архів Волинської області.

Гика Владимир. Украинско-польские отношения в годы Второй мировой войны языком документов. Предлагаются копии документов Государственного архива Волинской области, Центрального государственного архива высших органов власти и управления Украины, которые освещают отдельные страницы украинско-польских отношений на Волини в годы Второй мировой войны.

Ключевые слова: украинско-польские отношения в годы Второй мировой войны, архивные документы, Государственный архив Волинской области.

Gyka Volodymyr. Ukrainian-Polish Relationships During the Second World War in Terms of Documents.

The copies of documents from the funds of the State Archives of Volyn oblast, Central State Archives of Supreme Bodies of Power and Government of Ukraine have been submitted. These copies expose some stages of Ukrainian-polish relationships in Volyn region during the Second World War.

Key words: Ukrainian-polish relationships during the Second World War, archival documents, State Archive of Volyn oblast.

Останнім часом польська й українська громадськість ведуть дискусії про збройне протистояння між нашими народами в роки воєнного лихоліття. Відомо, що найоб'єктивнішим свідком історії є документ. А тому загалом, хто не байдужий до історичного минулого, пропонуємо документи з фондів Державного архіву Волинської області, Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України про ці непрості сторінки нашої історії.

Думаю, що спроби кожної зі сторін перебільшувати кількість невинних жертв – це вияв людської слабкості. Вони не сприяють розумінню історичної і фактичної правди, потрібної для нинішніх і майбутніх поколінь обох народів.

Важливо, щоб дослідження сприяли порозумінню між народами, сусідніми державами, допомагали політичній еліті будувати майбутнє українсько-польських відносин на взаємоповазі, взаєморозумінні, дружбі народів, засівати в їхніх душах зерна доброти, співчуття та солідарності.